

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. VIII. Non est necesse, ut materia Consecrationis aliquo sensu
externo actu cognoscatur à consecrante, dummodò per se sensibilis sit,
saltem secundùm majorem sui partem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

nondum sit conversa aqua in vinum in ultimo instanti prolationis, & statim convertenda esset, sufficeret; quia illa conversio per se citissime fiet, & quod parum distat, nihil distare videtur; quare habebit etiam presentiam moralem sufficientem: sicuti etiam hostia, quæ nunc non est præsens, naturaliter autem, v. g. per motum localem, intra brevissimum tempus erit præsens, quæ absque dubio absurda sunt, ideoque à nullo concedenda.

444 Addit prædictus Auctor n. 79. aliam rationem desumptam ex natura Sacrificii, in quo res oblata non est solum Christus Dominus sub speciebus, sed etiam aliquo modo substantia panis & vini. Offeritur autem & immolatur panis, & vinum potissime, quatenus per Consecrationem destruitur in honorem Dei; quod non aliter facit Sacerdos, quam per verba Consecrationis. Res autem, quæ offeritur, & sacrificatur, debet præsupponi illi oblationi, nec solum debet esse præsens, sed multo magis existens, non tantum in fine Sacrificii, sed etiam in principio.

Equidem huic argumento non difficulter respondent Adversarii, Sacrificium potissimum consistere in transubstantiatione, quæ non fit nisi in ultimo instanti prolationis verborum, adeoque sufficere, quod tunc præsens sit materia sacrificanda, & idiplum requiri; ac proinde à presentia morali panis, aut vini pro principio Consecrationis, quando verba adhuc nihil operantur, non rectè argumentari ad presentiam moralem pro ultimo instanti; quando jam tunc realiter res est immutanda.

Sanè si quispiam concederet, etiam in aliis Sacramentis sufficere presentiam subjecti ante finem formæ; nescio, quomodo efficaciter & evidenter redargueretur.

Cæterum insistendo communi sententiæ, licet præcisè veritas formæ non requireret aliam presentiam, quam finalem; plus tamen videtur exigere institutio hujus Sacramenti, ex vi cuius Sacerdos non potest designare accidentia, quæ non sunt sensibiliter species vini, nec potest uti verbis, nisi ad consecrandam materiam sibi præsentem, & capacem Consecrationis: nec denique potest exercere actionem sacrificandi, qualis est locutio illa sacramentalis, nisi circa hostiam præsentem. Ita Card. supra n. 80. Qui potest capere capiat; & qui non vult credere, non propterea damnabitur. Ego ad novam propero Conclusionem, supra promissam, quæ talis est:

CONCLUSIO VIII.

Non est necesse, ut materia Consecrationis aliquo sensu externo actu cognoscatur à conse-

crante, dummodò per se sensibilis sit, saltem secundum majorem sui partem.

146. Inveniuntur, qui docent, materiam consecrabilem, nisi sit exposita visui, actualiter debere percipi, aut tactu, aut olfactu, aut gustu, aut auditu: aut solidò fundamento carent, & ideo rejiciendi; siquidem cæcus per ly *Hoc*, potest demonstrare panem ante se positum, tamen si eum non tangat, neque olfaciat, neque gustet, vel audiat.

An forè, si cæcus ante se posuisset aurum, & diceret adstanti; *Amice hoc est aurum*, putas non intelligeret sibi aurum donari? Credo quòd parùm curaret de tactu, olfactu, gustu, vel auditu; sed festinè aurum in bursam suam mitteret, & abiret.

Sufficit ergo quòd per se res illa sit sensibilis, & quòd circumstantes possint cognoscere, me talem rem, licet actu eam non sentiam, neque verba mea physicè eò pertingant, velle demonstrare.

Nihilque aliud videntur postulare verba Consecrationis, quæ potius audientibus, quam mihi debent significare. Patet in exemplo supra posito de hostiis pixidi inclusis, quas communissima sententia affirmat validè consecrari, etsi nec in se, nec in suo continente, puta Sacerdote solum hostiam, quam in manibus habet aspiciente, vel ex libro verba recitante, etsi, inquam, actu nec videantur, nec tangantur &c. imò nec proximè in se videri possint, ut cooperatæ sunt.

147. Miratus fui legens in Tribunali Sacramentali Petri Marchantii (viri alioquin in multis non adeò scrupulosi, & satis resoluti) Tom. 2. trac. 2. parte 2. tit. 4. q. 2. §. 2. dubio 1. in fine: Periculosum est Sacerdoti non discooperatis vasis, ubi sunt hostiæ, eas offerre, aut consecrare, & si ex negligentia culpabili, saltem sub Consecratione non discooperiat juxta Rubricas; nollem, inquit, eum excusare à peccato mortali: non ob Rubricæ transgressionem, sed quia non curat habere certitudinem omnimodam morali præsentia hostiarum, & intentionis certè terminatæ ad illas: quæ negligentia tali materia videtur gravis, maxime cum contraria sententia ad minus indicet gravem rei importantiam. Ita hic Auctor.

Qui tamen in libello quodam, quem inscribit: *Notabiles resolutiones variorum casuum*, casu primo de Sacramento Ordinis resolutissime docet (quidquid plures in oppositam sentiant) ordinationem Sacerdotis, quæ facta est per porrectionem calicis, & panem cum pane, omisso solo vino, validam & legitimam esse, nec reiterari debere, sed dubium, quod, inquit, speculativum tantum reputo, deponi liberè posse.

146. Quidam docent materiam consecrabilem actu debere percipi aliquo sensus

sed non sunt audiendi

sufficit enim, quòd per se res illa sit sensibilis

& nihil aliud exigunt verba Consecrationis

ut pater ex Consecratione hostiarum in pixide latentium.

147.

Circa quòd scrupulizat Pater Marchantius.

qui circa alium casum resolutus est

148. Hercule curiosus sum audire, quæ sit ista contraria sententia, quæ indicat gravem rei importantiam, adeoque constituit, propter periculum invalidæ Consecrationis, peccatum mortale. Certè Diana, qui solet Auctores allegare pro & contra aliquam opinionem, ita pronuntiat de hac Consecratione parte 3, tract. 6. resol. 103. in fine: Nota quòd, si pixis posita super corporale non aperitur tempore Consecrationis, fit tamen Consecratio. Ita omnes Doctores.

inter quos
caus non
invenit Au-
ctor ratio-
nem dispa-
ritatis,

Estò tamen sint aliqui, qui contrarium doceant, an plures & majoris auctoritatis, quàm illi, qui docent Ordinationem, deficiente vino in calice porrecto, sub conditione iterandam? Quis audeat affirmare? Cur ergo attentà contrarià sententià minus peccabit mortaliter consecrans cum dubio de potestate Ordinis, quàm consecrans cum dubio de præsentia materiæ? Vel si illud est dubium tantum speculativum, adeoque liberè deponi potest: quidni & hoc?

149.
quam cona-
tur offendere
Marchan-
tius,

Dices cum Marchantio supra casu primo in principio resolutionis: Nullo reali fundamento vel Scripturæ, vel definitionis Ecclesiæ, vel traditionis in Ecclesia certitudinaliter receptæ, probari potest porrectionem calicis cum vino esse de essentia materiæ Sacramenti Ordinis sacerdotis. Et infra: Omne dubium in materia vel forma Sacramentorum, ut verè & practicè dubium reputetur, debet fundari in aliqua Scriptura, vel decreto Ecclesiæ, vel traditione certà, cujus transgressio dubium practicum movere possit. Non video autem allegari ab Auctoribus aliquid hujusmodi.

sed frustra:

Quidquid sit de veritate harum fundamentalium rationum, ut eas vocat prædictus Auctor, quas examinabimus Deo dante proprio loco: solum inquiri, ubi Marchantius legerit aliquam Scripturam, vel definitionem Ecclesiæ, vel traditionem in Ecclesia certitudinaliter receptam, vel viderit aliquid hujusmodi allegari ab Auctoribus, quod probet requiri ad validam Consecrationem, materiam ita præsentem, ut in se proximè possit videri, aut alio sensu externo percipi. Expecto responsionem.

Et interim noto, ex eodem Auctore, loco citato ex Tribunali, facillimè dissolvi rationem dubitandi: Quia etsi, inquit ille, ut cooperæ sunt (hostiæ in pixide) hæc & nunc in sensu composito non sint sensibiles, moraliter tamen sunt sensibiles; cum levi motu manûs discooperiri possint, & ex circumstantiis ad actum Consecrationis sint moraliter factæ præsentem, in quantum sensibilibus à Sacerdote, vel ministro, conficio Sacerdote, prius præparatæ, vel loco competenti positæ sunt (ut supponitur) intentione eas consecrandi, & in moralibus accidentia extraordinaria (qualia sunt evanuisse hostias, aut ablatas esse) sub moralem considerationem non cadant.

150.

Ubi igitur inveniet Marchantius reale ali-

quod fundamentum vel Scripturæ, vel definitionis Ecclesiæ, vel traditionis in Ecclesia certitudinaliter receptæ? Consulo ut non querat, quia labor inutilis: magis autem excuset Sacerdotem ita celebrantem à mortali. Vel si consilium meum non placeat; certè non displiceat reiteratio Ordinis sub conditione; imò obligatio sub mortali reiterandi: quippe non minus, imò multò magis dubia est hujusmodi Ordinatio, & consecratio Eucharistiæ consequens, quàm Consecratio hostiarum in pixide clausa, secundum omnes Doctores, teste Dianâ supra, valida.

Si ergo Consecratio illa hostiarum, aliquid peccatum, haud equidem mortale propter incertitudinem morales præsentia, aut intentionis certè terminatæ ad illas hostias; sed ad summum erit veniale, propter transgressionem Rubricæ in materia levi: sicuti Auctore eodem Marchantio supra in primo casu, omisso vini in calice est peccatum mortale, non quia exponitur Sacramentum Ordinis periculo invaliditatis; sed quia in re gravi significatio sacramentalis mutilatur in signo gravi, ab Ecclesia instituto. Hæc satis pro præsentem loco, & pro prima parte Conclusionis. Examinemus secundam.

Quòd requiratur aliqua sensibilitas materiæ, hæc suppono cum communi sententia: siquidem quod neque in se, neque in alio est sensibile, nequit sensibilibus demonstrari per ly Hoc, & Hic.

Porò quòd sufficiat sensibilitas majoris partis, ut totum validè consecretur; inde colligo: quia sufficit ut totum demonstretur per pronomen Hoc, & Hic; v. g. si hostia per fenestram secundum majorem sui partem appareat, licet aliqua pars lateat, bene demonstrò totum panem dicendo: Hic est integer panis, licet enim illa pars latens non possit seorsim demonstrari: attamen quia non est extra spheram propinquitatis necessariæ, & aliunde est continua cum parte, quæ apparet, totus panis censetur præfens moraliter loquendo.

Si inferas; ergo homo stans in littore maris, posset totum mare consecrare, si esset vinum. Resp. Neg. Conseq. Disparitas est manifesta: quia in primis major pars maris non est illi præfens, neque sensibilibus, sed penitus insensibilis. Et quamvis major pars sensibilibus trahat ad se minorem; haud equidem pars minor, quæ videtur, & ideo consecrabilis est, reddit aliam partem majorem, quæ non sentitur, consecrabilem.

Enimverò demonstratà majori parte, secundum communem apprehensionem hominum, demonstratur totum; sicuti visà majori parte bene dicitur: video totum. Quis autem stans ad littus maris, rectè dixerit: video totum mare? Ac propterea demonstratà parte minori, non censetur demonstratum totum.

Accedit,

Accedit, neque totum, quod videtur, semper posse consecrari, quia, ut dictum est præcedenti Conclusionem, non semper potest demonstrari per *ly Hoc*, propter nimiam distantiam: unde in casu Conclusionis supponitur propinquitas.

Atque ita intelligo Vasquezium disput. 71. n. 25. ubi finaliter concludit: Ergo satis videtur ad Consecrationem præsentia secundum partem, dummodò reliquæ partes continuæ sint, ut tota materia quantumvis distans consecrari possit. Intelligo, inquam, per *ly Distans* non quæcumque distantiam, prout intellexit Lugo disp. 4. n. 126. citans Vasquezium pro sententia, quæ simpliciter asserit, sufficere præsentiam partis, ut tota materia consecratur; sed distantiam intra terminos propinquitatis.

Hanc esse mentem illius Doctoris, manifestè patet ex verbis præcedentibus, quæ sic se habent: Ego verò hoc difficile existimo (scilicet requiri præsentiam omnium partium) nam si materia aliqua ita apponeretur, ut à fronte tota videretur, reliquæ verò partes ejus non viderentur, nec videri possent, cò quòd in modum pyramidis procedentes, in cuspidem desinerent: ita tamen ut non multùm distarent (nota bene) nemo negaret talem materiam simul consecrari posse.

Aliud ponit exemplum. Præterea si in vase profundo esset magna vini copia, certè non videretur, neque secundùm se præsens esset, nisi secundùm exteriorem illam superficiem: & tamen totum vinum in vase illo consecraretur. Accedit, quòd nullùm est corpus quantumvis parvum, quòd secundùm omnem sui partem sentiat, & oculo comprehendatur. Vel ergo Vasquez sibi ipsi contradicit in eodem numero, vel solum docet nostram opinionem.

Vasquezio consonat Suarez (tametsi Lugo supra ipsum alleget pro parte adversa) disp. 43. sect. 5. in fine dicens: Respondetur in universum seu physicè loquendo hoc non satis esse (scilicet ut pars sit præsens) quia propriè & in rigore non est mihi præsens totus aër, qui est usque ad cælum, nec tota aqua maris, etiam si aliquam ejus partem videam, quia licet in se corpus illud continuum sit, tamen in ordine ad humanam præsentiam id nihil refert. Unde tota illa pars, quæ eminè, id est, quæ nimium distat, ita est absens, ac si esset res per se separata.

Oportet ergo, ut tota materia secundùm omnes partes consecrabiles sit aliquo modo præsentè & moraliter præsens, id est, ut omnes partes sint moraliter præsentès, ut in exemplis Vasquezii partes pyramidis, & partes vini.

Ecce quomodo inter se convenient Suarez & Vasquez, qui tamen à Lugone citantur pro Adversariis. Cur putas, nisi quia textus non perspexit, vel certè quia voluit videri aliquid novi excogitasse? Etenim n. 127. sic incipit: Ego in re dubia neutri satis adhareo. Adhareo

audacter utrique, & satis quidem; quia nihil alienum docent à sua sententia.

Hoc rectè notavit Suarez supra, hanc distantiam, vel præsentiam non esse æqualem in omni materia; sed debere esse juxta proportionem & quantitatem magnitudinis ejus. Quod sequitur Lugo supra n. 125. asserens cò minorem propinquitatem requiri, quò materia fuerit major; nam minor propinquitas requiritur in communi sermone ad demonstrandam civitatem per *ly Hoc*, quàm ad demonstrandam domum, vel arborem.

Sanè perdifficile est definitos terminos illius præsentia vel distantia semper designare. Interim certum existimo, illam partem continuam maris esse intra spharam distantia, quæ licet non esset continua, adhuc posset demonstrari.

Unde si quis distans mari diceret: *Hoc est aqua*, esset vera propositio, etsi sola illa pars, quam video, esset aqua, & reliqua ulterior esset conversa in vinum: & econtrà esset falsa propositio, si prior pars non esset aqua, etiam si alia ulterior esset aqua.

Si verò diceret: *Hoc mare est aqua*, sufficeret si longè major pars esset aqua, licet non esset pars proxima: quia jam tunc loqueretur non de sola parte præsentè, sed de toto mari: quippe, ut dixi Conclusionem præcedenti, *ly Hoc*, substantivè positum, non designat nisi rem moraliter præsentem; dum autem ponitur adjectivè, per substantivum definitur ad illam rem indicandam ubicumque sit.

His breviter notatis circa præsentiam materia, restat, ut aliquid dicamus de ejus determinatione. Et verò requiri aliquam determinationem materia, non solum in hoc Sacramento, sed in cæteris omnibus, probavimus disp. 1. sect. 7. conclus. 10. Vide ibi dicta.

Ex quibus inferunt communiter Doctores, eum, qui ex decem hostiis præsentibus vult solum consecrare octo, non designando illas, nullam consecrare. Quippe vel omnes demonstrantur per *ly Hoc*, vel nulla: non omnes, quia Sacerdos non intendit omnes consecrare; ergo nulla, quia non est major ratio de una, quàm de alia; ergo nulla consecratur, quoniam non consecratur, quòd non demonstratur. Hoc certum.

Dubitatur autem, an requiratur determinatio per intentionem actualem, an verò sufficiat determinatio virtualis? Pro resolutione ponitur

CONCLUSIO IX.

Qui initio Sacri constituit plures hostias consecrare, licet tempore Consecrationis solum cogitaverit de una, quam tenebat manu,

154.
Notat autem Suarez præsentiam illam non esse æqualem in omni materia.

Difficile est designare terminos illius præsentia vel distantia.

155.

Qui ex decem hostiis præsentibus vult solum consecrare octo, non designando illas, nullam consecrare.